

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moralium ... t. ...

In Dominicas totius anni

Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1688

V. In Domin. Infra Nativitatem. Ecce hic positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel. Luc. 2. Arg. Regimen Christi.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56320](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-56320)

CONCIO V.

IN DOMINICA INFRA NATIVITALE M.

Ecce hic positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel. Luc. 2.

ARGUMENTUM.

Regimen Christi.

I

Festorum
tragicus e-
pilogus

Matth. 28
v. 4.

Act. 1.11.

Mnium prope Evangelicarum festinum viratum gaudia tragico coronantur epilogò. A. Quid festivius illò triūm Regum homagio, Christo infanti praestito? Et hoc exceptit strages teterim atom innocentium parvolorum cruento nobilitata. Quid glorioius ejusdem Christi Domini Resurrectione? Sed & in ea exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. Quid magnificentius ejusdem Ascensione? Verum secundum hanc ipsam eodem prope momento adstitere empyrei feciales novissimum in igne adventum denuntiantes: Viri Galilei quid statim aspicientes in cœlum: hic IESVS qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veriet, quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum. Quemadmodum nūc in nube ascendit, ita in nube descendit. Quemadmodum nunc sublimitatur emeritam percepturus glorii-

am; ita veniet justa decreturus præmia, aut supplicia. Si hæc admiratio- ni vobis est ejus potestas, ac magnificē- tia; scitote quod cum pari appariturus sit in die novissimo. *Quemadmodum vi- distis eum &c.*

Quid beneficentius, quan' cum divinissimum Pneuma in pluvia ignea- rura linguarum supra discipulos descen- dit, implendo illos spiritu suo, ac cœlestibus imbuendo charismatibus. Et tamen de hac ipsa profusione bonorum, quum vaticinaretur Iοel Propheta, subdit: *Et dabo prodigia in cœlo, & in terra, sol convertetur in tenebras, & luna in sanguinem.* *Iοel. 2.28.*

Quid demum amabilius, festivius, fortunatius ipsa ejus, quam egimus, Nativitate, cumque natura nostra contractis sponsalibus? Et ecce in ip- sis metu pœse vagientis factum est tribunal judicantis. Jam ibi ful- minat luxuriam nostram, avaritiam nostram,

Luc. 8.
nostram, superbiam nostram. In omnibus judicium mundi arguitur, subvertitur, confutatur. Jam ibi auditur: *Hic positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel.* Quid hoc Aud? Cur ubique amore timor, lœtitia luctus, resurrectioni ruina, Throno Clementiae Tribunal Justitiae jugatur? Expendamus id paulò exactius, ad majorem divinisimi Infantis gloriam, nostrumque spiritualem profectum.

§. I.

Ratio prima adducitur.

Rerum Christi administratur in misericordia ac misericordia.
Eph. 6.1.
II. Ratio princeps adduciposset, quod is sit stylus Curiae cœlestis, & terrestris; hæc ratio & methodus regendi Filii David in humanitate, ac Divinitate; seu in Misericordia, & Justitia.

Hebr. 1. v. 1.
Gra. 4.9.
Mirum videtur S. Augustino paradoxum illud à Vate regio decantatum: *Semel locutus est Deus, duo haec audiunt: quoniam potestas Dei est, & tibi Domine misericordia.* Quippe si semel locutus est Deus, quomodo Vates duo inieaudrat? Vel qua ratione semel locutus esse perhibetur, quum S. Paulus ad Hebreos scribat: *Multifariam, multisque modis olim locutus est Patribus in Prophetis?* Quid est, quod semel locutus est Deus? Numquid non idem ipse Deus, ab initio creaturæ locutus est ad Adam: *Adam ubi es?* Nonne ipse locutus est Caino: *Vbi est frater tuus?* Non-

ne idem ad Noe, ad Abraham, ad Isaac, ad Iacob, & ad Vates universos? Nonne iteratis vicibus Moysen affatus? Nonne Apostolos? Nonne Evangelistas? Quin etiamnum loquitur sanctis omnibus, non quidem voce sonante per nubes, sed intus in anima sese reverberante. Quid ergo ait: *semel locutus est Deus?* Et quæ sunt duo, quæ audivit?

Respondet ad primum: *Hic inter homines hominibus sœpe multis modis, multis partibus, per multiformem creaturam locutus est Deus.* Apud se semel Deus locutus est, quia unum Verbum genuit Deus. Transcendit in hoc hymno omnem humanam creaturam, & angelicam Vates, & ad Verbum Dei apud Deum, per quod facta sunt omnia, sese effert, illoque Deum ipsum loquentem duo audiisse testatur. Non quod alia itidem non didicerit divinitus; sed quod iis tantopere opus non esset, vel quod impares essemus iis excipiendis, & intelligendis. Ait enim alibi Dominus: *Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modum.*

John. 16. 12.
Déu iustus in misericordia.
Quæ ergo duo imprimis audivit: Duo, inquit, quæ dicturus sum, non ex me concepi, nec ex meo sensu illa ediscero; sed ut eadem percepi, ita vobis exhibeo. Quænam tandem illa? *Ista duo sunt, Potestas, & Misericordia.* Quibus prope tota, veluti duabus cardinibus, nititur sacra scriptura. Ista sunt duo, de quibus vaticinati Prophetæ, edocuerunt Patriarchæ, evangelizarunt apostoli, dis-

E

serue.

CONCIO V.

seruerant sancti; quia Potestas Dei est, & tibi Domine misericordia. Potestatem ejus expavescite, misericordiam diligite; nec de misericordia ejus præsumatis, ut Potestatem contemnatis; nec sic Potestatem ejus expalleatis, ut de ipsis Misericordia despereris. Potestatem ejus dico expavescite, quia cum occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Non vos tantopere moveat Tyrannorum inanum furor, omne genus crudelitatis experimentium. Nam ille furor finibus hujus vitae circumscribitur; & possunt quidem corpus per exquisita suppicia vita spoliatum; sed animam ipsam ubi emigraverit attingere nequeunt. *Illum dico timete, qui postquam occiderit corpus, habet potestatem mittere in gehennam.*

*Marth. 10.
22.*

Sed & Misericordiam ejus diligite, quoniam longè latèque se diffundit super timentes eum, quia non sine vos tenari supra id, quod potestis preferre; siquidem Unigenito Filio suo non perpercit propter vos, sed pro nobis omnibus tradidit ipsum; quoniam non etiam cum illo omnia nobis donabit? Potestatem ergo timete, misericordiam diligite: *Quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia.* His duobus basibus nitorum solium ejus, & hi sunt fasces regni ipsius.

*Virga Domini duplex
Zach. 11.3.*

III. De his loquitur Dominus per os Zachariæ Vatis: *Assumpsi mibi duas virgas, unam vocavi decorum, & alteram funiculum.* Syrus legit: *Vnam vocavi suavem, vel jucundam.* Arabicus: *Vnam vocavi facilitatem, seu benignitatem; alias funiculum seu*

funem. In prima innuitur regimen Amoris, quo quis ducitur beneficiis, pollicitationibus, affectu; in alia Timoris, quo minis, ac suppliciis urgetur, & animadvertisitur. Illa virga pascit pios, ista impios. *Quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia.*

*Clementia
cum severitate imperat*

In rictum istæ duæ virgæ concatenatae sunt, ut nec in seculari regimine una sine altera subsistere queat, si enim Dominorum quispiam habeat in familia sua servos bonos, & malos, non utique universos odit, aut omnes beneficiis, amore, & honore prosequitur: Id enim si facaret, & iniquus, & malesanus foret; sed bonos & alloquitur amice, & diligit, & remuneratur; illos domini suos aliisque præficit; malos vero maledictis, verberibus, compedibus coercet; quatenus & hi exemplo sint aliis ad non peccandum, & aliis ad promerendum, ut alios metus coerceat, alios honor provocet. Suppari ratione Dominus mundum hunc tanquam maximus pater familiæ gubernat, hos fovet, illos plectit, aut etiam immerentes exercet, prout summa ipsius, sapientissimæque placentum fuerit voluntati; & prout unicuique opimum esse judicaverit.

IV. Adumbratum nobis hoc rogi men divinum in duplie illa columnna populum Israeliticum præcedente, altera Nubis, altera Ignis. Quippe in hac ignea appositè figurabatur Justitia divina; siquidem sacer textus testatur, quod respiciens Dominus supra castra Ägyptiorum per columnam

Columbaignis symbolum Iustitiae

*Exodi 14:
24.*

nam

*Columna
Nubis sym-
bolum misericordia*

*Psal. 154.39.
Clem. Alex.*

nam ignis intersectit exercitum eorum. In columna Nubis non minus concinnè intelligitur paterna ipsius cura, ac providentia, qua illum populum tueci, ac protegere dignatus est. Et enim ut Psaltes decantat: *Expandit nubem in protectionem eorum, fuit il-*
lis in velamento diei, & in luce stellarum
nocte.

Eapropter Clemens Alexandrinus
in exhortatione ad Infideles tradit
hoc hieroglyphico univerlos edoceri
Deum voluisse, se indifferenterem ei-
se, & æque promptum, ac propen-
sum ad dexteram Clementiae porri-
gendar, quam sinistram ad vindic-
andum; posse nos ex eodem fonte
temperare furorem, ac inflamma-
re. *Si obedieris, inquit, lucem; si non*
obedieris, ignem. Si fecutus fueris Do-
minum, illuminabit te, & ducet in vi-
am rectam, in terram fluentem lac,
& mel; si reluctatus fueris, cavo,
ne mittat in te ignitos serpentes, &
exuratte, ac tabernacula tua. Si obe-
dieris, lucem expecta; si secus, ignem
reformida. *Quia potestas Dei est, &c.*

*Egyptio-
nam sphinx
quid signet*

*Clem. Alex.
lib. s. strov.*

V. Eodem sensu imbutos autu-
mo Ægyptiorum sapientes, quando
Dei attributa in persona sphyngis, id
est facie humana, & pectore leoni-
nō proposuere; significantes eo sym-
bolo, interprete eodem Alexandrino
Præsule, quod Deum nos oporteat
amare, & timere. *Amare quidem ut*
suntis benignum, ac propitium; timere
autem, ut qui sit impius justus, & inexorabilis, q.d. Amandus, quia est bonis
iureurrectionem; timendus, quia

malevolis in ruinam. Ipse enim tan-
quam Judge xquisitus pro qual-
itate factorum nostrorum, aut suppli-
cia decernit aut præmia. Alioqui
nec honor ullus deferretur Deo, si
nec quicquam præstaret, aut com-
modaret colenti; nec ullus reverere-
tur, si non offendereetur refractario,
Numenque suum sceleribus facessan-
tem ulcisceretur.

VI. Eam ob rem Vates corona-
tus quem alibi misericordiam solita-
riam deprædicasset: *Misericordia Do-
mini ab eterno, & usque in aeternum*
super timentes eum. Cum alibi vin-
dictam solam denuntiasset, Psalmus
centesimo utramvis componit, di-
cens; *Misericordiam, & iudicium can-
tabo tibi Domine.* Audiant præfacci
Judicium, *quia potestas Dei est;* au-
diant pusillanimes misericordiam,
quia copiosa apud eum redemptio. Au-
diant canticum misericordiae, qui de
sa salutem desperant; audiant Judi-
cium contemptores, qui nimium de
eadem præsumunt. Audiant, inquam,
& intelligent quoniam misericors
Dominus, & justus. Audiant, in-
quam, & dum eos virga jucunditatis
demulcer, dum aurem inclinat, una
etiam funiculum expavescant. Au-
diant summates, & videant ne per re-
missionem, ac lentitudinem nimiam
aliorum in se peccata devolvant, vel
etiam asperitatem citra omnem pietati-
s suavitatem exerceant; verum una i-
tacocant, ut semper sit pietas severitate
stipata, & asperitas pietate dulco-
rata. Audiant universi, quia Pote-
stas Dei est, & misericordia, quia
positus est salvator in ruinam & in
refur-

resurrectionem; & dum sibi adblandiuntur de filii Dei benignitate, simul parte ex alia percellantur severitate. Bona & prægnans ratio.

§. II.

Ratio altera insinuatur.

*Viciſſimodo
reum omnium
in mundo*

VII. Si tamē pergo, ultraq; percōtor, quid aliud causæ sit, quod prope omnes solemnitates, & gaudia acerbitate quadam, abstynthioque temperentur? Forſitan obtendet alter ipſam rerum vicissitudinem. Receptissimo enim tenore solemnitates nostras labores excipiunt, nec ullum in hac mortalitate festum aternat. Lætis tristia, ac ſæpe funesta; ſecundis uplurimum adverſa ſuccedunt. Sic diem caligo intercipit, & lucem tenebræ offuadunt. Alternant vices tempeſtas ac ſerenitas; calamitas & beatitas. Nuquam tam innubi ridet ſupercilio Phœbus, qui idem in nubem exasperet. Perrata eft felicitas abſque infortunii appendice, & plerumque exitus infelicifimos peperit.

*Sicut felix
non ieruer in
felicem
Ecclesi. 11. 27.*

*Fortuna pecti-
num infor-
num*

VIII. Hinc recte monet Ecclesiasticus: *In die bonorum, ne immemor sis malorum.* Ita tranquillo mari crede, ut noveris mox inſecuturam tempeſtatem; & eodem die, ubi luſere na- vigia, mergi. Ita felicitate utere, ut me- minoris illam modico intervallo à miſeria diſtare. Nescit ſtare felicitas, & quoties ultra nihil invenit, quò tendat, converſo repente gradu in præcipitia devolvitur. Ad rotæ circulū vos re-

flectite, in quo pars illa, quæ mode eminebat, mox luto apprimitur, aut ad ſaxa alliditur, & eandem cogitate rerum omnium terrenarum eſſe vi- ciſſitudinem, ut & elata deprimat, & dulcia grataq; felle amaritudinis obſonet, & fauſtitatem in calamitatē transmutet.

*Ariditatibus
Deus ſuus
vexat*

Pſal. 21. 36.

Pſal. 27. 10.

IX. Et hæc non tantum de bonis temporalibus, aut ſolemnitatibus exterioribus dicta existimetis, led & de iſpis ſolatiis, ac gustibus interioribus: Facile enim Dominus quem diu dulcedine ſuavitatis ſuæ laetaverat, tandem aridum famelicumque deſtituit; ut germe cum Davide cogatur: *Aruit tanquam testa virtus mea; & lin-
guæ meæ adhæſit faucibus meis.* Vel: *Cor
meum conturbatum eſt, dereliquit me vir-
tus mea, & lumen oculorum meorum, &
ipſum non eſt mecum.* Tantris e- nīm nonnunquam etiam viri sanctiſimi ſubjacent languoribus, ut & cor ex rebellione partis inferioris contra ſuperiorē perturbetur, & voluntas inſinuetur ad omne opus bonum peragendum, & intellectus caliget ad diſcernendum.

*Timos
taris, Hugo de
Fol.*

X. Eapropter mōnet Hugo de Fo- lieto: *Timo cum ariferit gratia, time cum abierit, time tū denuo revertitur.* Cū adēſt time, ne forrē non dignè opereris ex ea. Quum recesserit amplius time, ſiquidem & Deum aversum habes, & mox caſurus es gravius. Eheu quot, quan- tive viri ex lublimiſſimo perfectionis, ac sanctitatis gradu ad profundiſſimam vitiorum prolapsi ſunt abyſſum; quoſ qui nutribantur in croceis, am- pliati

Felicitas nul-
la stabilit

plexati sunt stercora? quot solemnitates versæ sunt in luctum, eumque semper nunc? Ita ubi vis in hac miseria-
tum valle mella attemperantur felle; ita cuncta ancipitia sunt, & ut rupes
Gonia jam flammam evomunt, jam
squam evaporant; tam citè cruciant,
quam delectant. Ita festivitas nemini
nem in hac vita perpeti amplexu sovet.
Ita ærumnæ non tantum sequuntur,
sed copulantur, intexanturque volup-
tibus, ac solemnitatibus nostris. Illa
illa duntaxat Patria veri puerpera gau-
dii est, cui Numen se ipsum obstetri-
cemi exhibet. Ibi festum æternat, ubi
lætitia inquilina non peregrina est. Illa
nullas patitur insidias, nulla eam inse-
quitur solicitude, nulla infestat ærum-
na. Illa gaudia satiant citra hauleam,
roborant absque imperio, læticant
animum sine cuiusvis mœroris impen-
dantis periculo.

§. III.

Ratio III. adducitur.

XI. Potissima tamen ratio mihi
videtur cōfederati luctus, ac lætitiae, ut
nossent omnes fideles eō graviora illos
manere tormenta, quo festiviora dig-
nè celebrare neglexerunt gaudia; eō
majoribus involvendos tenebris,
quo illustriorem aspernati sunt lu-
ceti.

Abrasus gra-
tiarum gerint

Act. 1.22. Jeremias vates in principio visionum statum quæsitus, quidnam arbitratetur, ait: Virgam vigilantem ego video. Indubium est per hanc virgam regimen paternum, favores, ac gratias

significari. Unde & supra innui unam
vocasse decoram seu suavem, & jucun-
dam, qua corrigit in misericordia, &
in miserationibus. At quid illud est,
quod illico vertitur scena, & virga
transit in ollam succensam? Ollam suc-
censam ego video. Quæ severitas est ista,
aut cui tantum aptatur supplicium?
Cui? Illi nimis, quem paterna non
revocat correptio, qui nec flectitur
monitis, nec infrænatur penitentibus leviofi-
bus. Vigilat Dominus ad conversio-
nem peccatorum, atque in hunc fi-
nem auxilia sufficit, inspirationes ac-
cumulat, correptiones superaddit; Cor-
ripit in misericordia, & in miserationi-
bus. Cunctis hic nec quicquam pro-
ficientibus, ut resipiscat impius; vir-
gam in flammas, favores in ollas fer-
ventes convertit. Qui noluerunt percu-
siente virga emendari, mittentur in ollam
succensam. Qui nolebant audire Do-
minum per Ecclesiastem increpantem,
sentient Deum vindicantem, ac sae-
uentem. Qui renuant die festo cor-
tigi, ad emendationem, die nefasto pro-
fuent in damnationem.

Zach. 11. 53.

S. Hier. in b. 6.

XII. Venerabilis Beda ex S. Petro
Apostolo colligit, ad eam altitudinem
coglorandas ante novissimum di-
em flammas, ad quam aquæ diluvii
ascenderant. Quocunque pervenire po-
tuit aqua diluvii, eō juxta sententiam
D. Petri & ignis judicii perveniet. In-
volvit ibi lymphae vastitas & valles
& abyssos, involvet itidem & istic; oc-
cupavit ibi juga altissima; occupabit &
hic; transcendent ibi omnem sublimita-
tem, trascender & istic. Quorsum ista?
Eo sane, ut constet tantum futurum

ignis

Beda in 2. Ep.
S. petr.

ignis supplicium, quantum aquarum misericordia divinæ affluerat. Quantam Noemo in arca inclusio aquarum ascensio præstit securitatem; tantam integratis beneficia accepta cumulabunt supplicii immanitatem. Tantò severior ad ulciscendum Dominus affligeret, quanto humanior ad nos vindicandos de cœlis descendit. Quanta est natura ejus bonitas, tanta est negligētæ bonitatis ira; Cumque maxima ejus sit in elargiendis muneribus, bonitas, maxima itidem est in reperendo ab ingratis severitas. Ut enim facit Bonitas ne de se irascatur; ita etiam explosa à nobis efficit, ut non nisi vehementer deserviat: sicut non est judicium sine misericordia; ita nec misericordia si læsa fuerit sine iudicio. Et sicut benignitas (loquor cum S. Bernardo) apparuit ultra omnem spem, ultra omnem estimationem, similem expectare possumus iudicis distinctionem. Ex magnitudine indulgentiæ, magnitudo ultiōnis pensanda est, & ex enormitate ingratitudinis, enormitas supplicii colligenda.

XIII. Cœnabat cum Principibus suis Balthasar Rex, & ausu sacrilego præcepit afferri vasa sacra, quæ Pater ipsius ex templo Ierosolymitano asportaverat, propinaturus ex iis convivis, ac concubinis suis. Et ecce in eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candelabrum. Scripta autem est in Regem acerbissima sententia, & illico executioni mandata. Trucidatus est ipse Dario Medo in ejus locum suffecto. Ego dunataxat ob servio sententiam in eum cœlitus laram exarari contra candelabrum pluribus lucernis illustre. Ubique au-

la irradiata facibus erat quasi in moride, ita ut ubicunque scripta fuisset, videri potuisset ab omnibus. Quod igitur clauditur mysterium in eo, quod contra candelabrum scriptum sit? Dubitari nequit eo in loco, in quo positum erat illud, insigniorē fuisse lucem. Ubi itaque maior lux, ibi rigidiora visuntur supplicia. Cum tanto graviora solent esse delicta, quanto præcesserunt insigniora beneficia. Augmentum demeriti nunquam non exaggerat incrementum gratiæ, ac beneficentia. Et pœnam tanto culpa poscit atrociorē, quanto antehac largitorem sensit magnificientiorem.

XIV. In hodierno Evangelio variatur Simeon imprimis ruinam Israëlitis: *Postius est in ruinam in Israël. Iudais specialiter, ait S. Gregorius Nyssenus, minatur ruinam, non solum à spirituali salute, sed etiam propter destructionē urbis, & habitantium civitatem. Quam ob rem? Nostis illos præ omnibus Gentibus à Deo dilectos: Nostis quod occinit Psaltes; Non fecit taliter omni nationi, & iudicia sua non manifestavit eis. Nostis quod Moyses depraedicat: Non est alia natio tam grandis, qua habeat sibi Deos appropinquantes, sicut Deus noster adest nobis.* Huic enim populo inter alias nationes contulit veram fidem, legem, sacramenta; ad illum Prophetas in magno numero miserat, enuntiantes voluntatem Dei; multis itidem Patriarchis ac viris sanctis honestaverat; regnique honore decoraverat. In medio hujus populi natus erat Christus, illi Evangelium ore proprio annuntiaverat, immensisque beneficiis afficerat. Verum tantis

Ingratit
divi parrof
pondet pœ
na

Eestruita
rum abyssus
in luctum
conversus

Dari. 5.5.

*Beneficia in
veneficia
conversa*

S. Greg. Nyss

in Cat. Græc.

Psal. i. 47. v.

s.

Deut. 4. v.

7.

tantis abutentibus bonis, tantum interrogavit supplicium, ut omnium sint ludibrio, & quaquaversum sine rege, sine lege, sine sacerdote dispersi Positum in ruinam.

Heb. 12.25.

XV. Exinde Doctor Gentium propositis illis prioribus suppliciis, serid eosdem moneret, & in ipsis nosmetipso ne fortè abutamur bonitate, ac indulgentia Numinis: *Videte ne forte recusatis loquentem. Si enim illi (Iudei) non effugerunt recusantes eum, qui super terram loquebatur, multò magis nos, qui de cœlis loquentem nobis avertimus: Revocat ibi S. Paulus ingens vocationis beneficium ad fidem quod non accesserint ad tractabilem montem, & accessibilem ignem; sed ad Sion montem, & civitatem Dei viventis, Jerusalēm cœlestem, & ad multorum milium Angelorum frequentiam, Eccle-*

siam primitivorum conscriptorum in cœlis. Et tum primum hanc cautelam subiectit: *Videte ne contemnatis loquentem, q d. Cavete ne despiciatis Gratias vobis communicatas, inspirationes, ac doctrinas cœlestes. Si enim Judei non effugerunt supplicium recusantes Moysen audire, multò minus nos, qui ē cœlo loquentem non audiimus, & tot provocati beneficiis praefracti subiecti sumus. Videte, ne ut quondam Samuel, non de sceleribus tantum sed de omnibus misericordiis Domini contendit adversum Israel; ita Deus ipse in districto judicii die vobis cum procedat; & secundum multitudinem miserationū suarum supplicia accumulet. Quod à nobis avertat idem ipse qui positus est, non tantum in ruinam, sed in resurrectionem nostram.*

Amen.

i. Reg. 12.

CON-